

Döküber gelin... / esse

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 23 январа, 2025
Döküber gelin... / esse DÖKÜBER GELIN...

Rowaýata meňzeş bolansoň anyk aýtmaly bolýan – bu bolan waka. Waka diýsem geňirägem eşdilýär. Gepiň gysgasy, köçän bir tarapynda iki sany ýaş gelin, garşysynda-da bili bükülen garryja ene ýaşaýar. Başga-da ýaşaýanlar bar welin, olar bolan ýagdaýa degişli bolmansoň, sanap oturmagyň manysy ýok. Ondan gowsy hapa dökülýän bedreler, gaplar hakda aýdaýyn. Hawa, garry ene howlyň hapasyny bir gaba salyp köçän gyrasyna çykaryp goýýar, gelinlerem. Ýöne olar hapalaryny bi wagt çak çykaryp, garry enäň gabynyň üstüne döküp gaýdýan ekenler. Bir günem gelinleriň biri şeýdip durka garry ene-de bagyň aňyrsynda kükerlip bir zada güýmenip oturan eken. Ene başyny galdyrýar, gelniňem gözi garra düşýär. Nädendir öýdýäňiz?

Galmagal turar-da. Haýran galaýmaly – ene galmagal etmeýär-de, «Döküber gelin, özümjik zzyňy ýygnaşdyraryn» diýýä. Gelin bir ýere girmändir. Gaýdybam, gelinler garryň gabyna hapalaryny dökmäni goýupdyrlar.

Ertekä meñzeýär gerek? Hakykatdygyny anyk bilmesem, menem bu güürrüni bir dilewaryň tapan owadan hekaýaty bolaýmagam mümkin diýip ikirjinlenerdim. Ýöne durmuş diýlen dilewaryňdan, ýazyjyňdan has güýçli, çeper. Onuň wakalary has çuň bolup çykýar. Onuň düzýän käbir wakalarynyň oýlanyp aňyrsyna çykyp bolanok.

Ene görgüli her gün kişiň hapasyny ýygnaýa-ýygnaýa bizar bolandyr, başga biriniň äsgermezçiligi degnasyna degendir, «Elime düşäýseň bolýar» diýip aňtap ýöräýjek ýaly. «Döküber gelin, özümjik zzyňy ýygnaşdyraryn» diýmek üçin nähili adamkärçilik gerek. Bu adamkärçilik garryň bilini büken durmuş tejribesi, käýine-käýine paltasy daşa degensoň gelen netijesimikä? Ýogsa o gelinlere hetdini tanatmak, gaýdyp şeýle işiň golaýyndan geçmez ýaly töwerege peçan etmek laýygy dälmi? Bihaýaçylyga garşy göreşilmese, çäresi görülmese onuň hasam bujrugy artmazmy? Biz şu düşünje bilen janymyzy ýaka-ýaka saçymyzy agardyp ýörüs dälmi? Arada bir içegen deň-duşymyzy ýatlaşdyk welin, oturanlaň biri «Ogullaryndan janynyň ýangynjyna-da içýändir» diýdi. Lagnatkerde ogul atasyny arakkeş-ä däl, dälem eder. «Döküber gelin...» sözleriň aňyrsyndaky agyny, yzany duýmaga çalyşdygyňça iniň tikenekleýär. Gelinler gaýdyp hapalaryny dökmänmişler. Wah, görgülä şeý diýdireňsoň, gaýdybyň bolarmy? Gelin it ýylgyrşyny edäge-de «Wi-iý» diýip, ertesi ýene öňki bolşuna boluberen bolsa nähili bolardy. «Häzirki zaman gelinlerinden şo-da daş däldir» diýýäniňiz-ä bardyr. Hakykatdanam ene näderdi? «Bular özlerinden bilb-ä utanjak däller» diýip gazap atyna atlanayardymyka? Ýok, megerem ol tä amadyny tabşyryança bihaýalaň yzyny arassalap geçerdi, ýöne yüzlerine gelmezdi. Sebäbi, hapaň dökülýänini görenden bu işi kimleň etjegini ene aňandyr. Diňe bir aňmagam däl, bet işiň üstünde tutanda-da ýene gelinden garry köp utanan bolaýmasa... Çyn haýa hemişe bihaýadan haýa eder.

Adam ata, How ene Ýere kowlan gününden başlap Ýer togalagy ahyrzamana tarap togalanýar. Ahyrzaman diýilýänem ynsanyň pislighiniň, bihaýalygynyň, şeriniň, azgynçylygynyň... ýene-de pesligiň näçe görnüşi bar bolsa ählisiniň çürbaşa çykmagy

dälmi näme? Mundan aňryk tigirlenere halys ýagdaý bolmansoň Ýer okundan sypmaly dälmi? Ahyrzamanam gutulgysyz. Onsoň bu gutulgysyzlykdan nädip halas bolmaly? Bilmedim, ol enäniň nä günleri başyndan geçirip, nädip beýle düşünjä ýetip bilenini, ýöne göwnüme o-da ýokardaky sowallary özüne beren bolaýmasa. Heý, öz hapasyny eltip goňşusynyň gapysyna, onda-da garryja görgüliň gapysyna dökýän gelinler ile peçan edeniň, goh-galmagal turuzanyň bilen pälinden gaýdarmy? Onsoň o görgülä «Olar bilen deň bolmasam bolýar, hapadyr-da süpürseň, ýygnasaň arassalanar-da» diýäýmekden başga näme alaç galýar? Esasy zat ahyrzamanyň bir pursatjygam bolsa ir gelmesine şärik bolmazlyk dälmi? Pis näme? Ýaýnabersinmi? Ýa-da köp zady Allaň boýnuna dakýas, olaram dakaýmalymyka? Ýok, şeri ýaradan Alla haýram ýaradandyr. Haýyr bilen şer hemişe köçede aralaryndan gyl geçmez dostlar kimin tirkeşip ýörler. Sen göreş-göreşme, şere şärik bolma. Ine, esasy göreş. Hekaýalar